

Violer och Vind

*Evert Taubes texter i visform
Tolkade av Gunnar Törngren*

*www.vismakaren.se
2016/14*

Foto: Eija Salminen

Violer och Vind

Evert Taubes texter i visform

Evert Taube skrev inte bara många av våra mest kära visor. Han skrev även ett stort antal noveller och andra texter. Utifrån några av dessa noveller har jag gjort ett antal sånger. De är mer eller mindre fritt tolkade utifrån Taubes texter. Några av sångerna följer originaltexten ganska noga (tex *Violer och Vind*, *De drunknade sjömannens dag*) medan andra är fritt tolkade och ibland bara baserade på några ord eller meningar (tex *Här har Gudarna målat*, *Nordväst, en kvart nord*). Den enda visan som skiljer sig från de övriga är *Abborren i Kungälv* som är Everts dikt som jag tonsatt. Jag har inte försökt att "låta som Taube" vare sig i melodierna eller i texterna då detta knappast låter sig göras.

Skövde april 2016
Gunnar Törngren

www.vismakaren.se
gunnar.torngren@telia.com

1. Violer och vind

G C D7 H7
Styvmorsviol och ängsull, strandpilt, slån och hägg
C G D7 G D7
vilar över Vingas grönskande sommaräng
G C D7 H7
I vinden från Vinga Ungar, bockar sig gräs och vass
C G D7 G G/F#
Men i lä för vinden, där finns allt att sjunga om
Em9 H7
Violer och vind som kom över sjön
C G
smekande vågor i barndomens dröm
Em9 H7
Tärnor och trutar, måsar och moln
C D7 G
i ljuden från Gaddulvön och min giga

I denna min egen lustgård, med mossa och ängslycka
och inom dess gärdesgård, ingen fruktan där bor
en gudars gudsålder med ulliga små moln
det är nog bara här man får plättar av sin mor

Tärnor och trutar, måsar och moln
när ljudet från Gaddulvön stiger
Violer och vind som kom över sjön
smekande vågor i barndomens dröm

En gosse, en ängsvall, en nyckelpiga på en fot
vita små lamm som skuttar och som bräker
I denna min soliga tavla, en värld, en idyll
en svunnen tid där minnet sällsamt ännu leker

Violer och vind som kom över sjön
smekande vågor i barndomens dröm
Tärnor och trutar, måsar och moln
i ljuden från Gaddulvön och min giga

2. Nordväst en kvart nord

Dm/F A7 Dm A7 Dm A7

Tumlarna följer i mareldens spår, bryggan står i mörker

Dm A7

kompassnålen pekar nordväst en kvart nord, det är dyning, och långt hemifrån

C F A7 Dm A7

Maskinerna dunkar sin rytmiska gång, det är väldigt långt till Ceylon

Gm Dm A7

Tankarna formas till ensliga ord;

Dm/F A7 Dm

Ingen märker om en man går överbord

Det är hundvakt i natten, ödsligt hav, ingen hör ett skrik ifrån aktern
Mannarna vilar helt lugnt i var koj, vi gör våra knop, vi följer vår kurs
Maskinerna dunkar sin rytmiska sång, ingen vet nåt om mödrarnas sorg
Alla känner de sjömannens ord:

Ingen märker om en man går överbord

Ett ljus syns i dunklet, en vålnad en ghost, en skepnad i från riggen
Varje synd vi begått, varje orätt vi gjort, de straffar sig på sjön
Maskinerna dunkar sin rytmiska gång, åtta glas ifrån midnatt
Vi följer vår kurs, nordväst en kvart nord
Och ingen märker om en man går överbord

3. Här har Gudarna målat

C G Am

Siciliens klippor mot ett glittrande hav

E Am

grönskande dalar, grönskande dalar

C G Am

den ljuvliga prakt som fröerna bar

E Am

blommande dalar, blommande dalar

Dm G Em Am

Svängande kjolar vid den brunröda jorden

Det är lätt att älska dessa gränder, med doft av tjära och av levertran
Och alla dessa bodar med dess skatter, av tågvirke och av slitet garn
Häriifrån kan man nästan se till Skottland, i siktigt väder någon gång ibland
Här är det fint med havets alla färger, Men likaså gott att va i land

På kammarns vägg där hänga doktor Luther, och skiner i oljetryckets karm
han skådar förnöjt den andra sidan, på en skagentös med rund och fyllig barm
Nu knarrar det i trappen till mitt vindsrum, och Fru Stranne hon kliver in ett
tag
Hon frågar: ska det vara lite kaffe? Jo, jag tackar, tackar svar jag

Som jag sagt; här är lätt att trivas, här kan man drömma eller stanna kvar
och njuta de platser som beskrivas, i dess framtid men även det som var
Här skapas poesi av alla minnen, fast knappas av ekonomisk art
ändå går det plus för alla sinnen, Det framstår alltmera uppenbart

5. Abborren i Kungälv

*Det hände sig inte bättre än att Hisingsfärjan hade påseglat en abborre
vilken Herr Bohlin upptager samt tillreder den att bjuda sina gäster uppå.
Varvid Herr Taube skaldar följande:*

C. **G**
Vid lutans klang den fisken månde hyllas
H7. **Em**
Som fångad blev och stuvad av Bohlin!
Fm. **C**
Knappt ses de gröna rhenvinsglasen fyllas
D7. **G**
Och glimma mot Ostindiens porslin,
F. **C**
När en skål med Kinas drake smyckad
E. **Am**
Vit, skinn- och benfri abborr'n bäres in.
F. **C**
"Jag hoppas", sa Bohlin, "att den är lyckad"
D7. **G7.** **C**
"Ja!" Skreks i kör, "det syns att den är fin"

E **Am**
 Med silvergaffeln lyft Bohlin nu talar.
D7. **G**
 Han ber oss börja först med en bit sill
H7 **Em**
 Som fångats upp ur havets djupa dalar
C. **D7** **G**
 Och inlagts fint i ostronsås med dill
F. **C**
 Därpå han abborrstuvning oss bjuder
E. **Am**
 Och skildrar hur den riktigt lagas bör.
F. **C**
 "Först fisken hel i grytan, där det sjuder,
D7. **G7.** **C**
 Men koka inte ännu, vad ni gör!

Tag upp én, flå'n och benán, koka om'en
 Och peppra'n, salta'n, sätt persilja till
 I samma spad förstås, ihop me' rommen,
 Och gärna, om det finns, med lite dill!
 Glöm inte knäckebröd och Lyckholms Lager,
 Smör, Sill och Smålands ost en bit!
 Man har, sa' Kajsa Varg, det man tager.
 Mitt herrskap! Skål då! Välkomna hit!"

6. Najad av Arkadien / På färd med Najad

C **Dm** **G7** **C**
 I lä vid Tanums fridfulla pirar, hon väntar mig på svaj
C **Dm** **F** **G7**
 redo för avfärd, ännu en gång Från Håttelandets myllrande kaj
Em **F** **G7** **C**
 apelsiner och fem cigarrer och en flaska av Italiens vin
Em **F** **G7** **C**
 Proviant för en höstlig resa som bara var båtens och min

Blott sjutton fot, mätt över stäven går "Najad" över dyning och våg
En koster med linjerna smäckra, den finaste Ranrike såg
En koster kan varna för stormar och fara, kan varsla för skydrag, isberg och regn
havets alla frågor kan hon besvara ty en båt kan berätta på sitt egna sätt

Najad går för segel och åror, lätt och skön som en brud
en vakare väl på de sextio år, i furu och enebärsträ
Med priseglel gång i lovert, då märks det en ristning ombord
från ruvande stiltje till slagregn, med vindkantring storm ifrån nord

Hon visar sin oro, fullt i stick i stäv . I sydost där bränningar koka i sjön
"Fader vår som äst i himlom" ,jag hör, från min mun, en stilla bön

F G
Det mullrar i Tanum, och blixtrar i skyar
Em F C
när tången möter i "Den Ensammes Vik"
Am Dm
Här i lä för stormar och byar
F G7
där dyningen tuktats av öar och skär
Em F
Här kan vi vila min snipa, och jag
Dm G7 C
här kan vi stanna tillsammans någon dag

Går tillbaka på läns i fridfulla vågor, med seglet fyllt av vindar och hopp
kostern har besvarat mina frågor, ty båten vet mera om havet än jag
Vid hemkomst står Hedvig och väntar på mig jag berättar om färden och se,
hon suckar och säger "båtar klarar sig, men se karar, jag säger då dé..."

7. De drunknade sjömannens dag

Em H7 Em
Vilket jämmerminne du är, du svenska västkust här
H7 Em
från Kullen upp till Koster ,Nidingarna, Pater Noster
Am Em Am D7 G H7
Jag hör det gång på gång i strandskatans sorgliga sång:
Em Am H7 Em H7
Det salta vatten du skänkt döden de sjömän du dränkt

Stormarnas vassa kniv har skördat era liv
Så många helt utan namn, fick på botten sin hamn
Kvar står de faderlösa, änkor och mödrar i gråt
Låt oss flagga, säger jag, på "de drunknade sjömannens dag"

8. Don Salutios sista häst

D
I hela Chapaleofu fanns ej en bättre man
D
att rida in de hästar som ingen annan kan
G H7 Em
Att tämja unga hästar som fritt har sprungit kring
C G D7 G
Pampas vilda hästar, det var hans främsta ting
Em H7
"Att tämja dessa hästar", jag lovar er senior
C G D7 G
"är ingen gudagåva eller nåt man gratis får-
Em H7
Jag började att rida långt innan jag fyllt två"
C Am D7 G
Så sa den gamle mannen, Don Salutio

Vig var han i ryggen, med en blick som en kondor
vit var mustachen liksom hans långa hår
han kunde dansa turerna i en pericon
och såg han mot en flicka gick hon aldrig därifrån.
Hans bälte var av silver, hans sporrar likaså
av fölskin var hans stövlar som han alltid hade på
Nog var han över nittio det hävdar jag bestämt
och att han var den bästa, var över Pampas känt
"Que diablo" sade några "och att han sålt sin själ
till den onde, ja till Satan, och därför red väl"

Till estancian "Dos Amigo" kom tämjaren och jag
Jag kunde aldrig ana att det blev hans sista dag
Två unga vilda hästar stod tjudrade på gårn
för att se när de blev tämda kom folket långt ifrån
Den första av de hästar visades fram
efter timmen med Salutio var han from som ett lamm
"Den som förr var fri och vild har nu blivit tam
så mjuk i galoppen, den passar för en dam"

Av dessa tvenne hästar stod nu den störste kvar
och frustade åt tämjaren och visa vem han var
han hoppade, han buckade, han voltade i trav
tills sadelgjorden brast och Don Salutio föll av
Men tämjaren steg upp, ja, han jumpar upp igen
det talas om den kampen, det talas om den än
Och hästen glänste allt mer av sitt blod och svett
så varken gubben eller hästen visa något vett
Och gubben han var envis och vägra kliva av
fast jag tror nog att han visste - det skulle bli hans grav

Men Don Salutio fick smaka ännu mera mark
då passa hästen på att rikta in en spark
Don Salutios vita halsduk blev nu röd av blod
det som börjat som en droppe blev allt mera som en flod
Man reste upp den gamle, kom med vatten och med vin
det blev en sorglig cirkus ,den som skulle vara fin

"Av jord är I kommen" viska han till slut
"mitt liv har varit gott men nu ska det ebba ut"

"San Pedro- mig förlåt" blev hans sista tysta ord
så blev det dags för vilan, att åter bli till jord.
Av jorden är vi bundna men nu så var han fri
hans sista dag i livet, nog så bra den kunde bli
Fast det aldrig nånsin hänt i gubbens liv förut
att kampen vanns av hästen, men den hästen vann tillslut
Den hästen som besegrat Don Salutio
den var värd att släppas fri och tillbaka till Pampas gå

9. Jultrafik

Talat: O, svenska folk i kö på en järnvägsstation!
O, tjänstemän som sålt slut på biljetterna till 2:a klass!
O, västgötabonddräng, du som stod i 3:eklassluckan och icke ville köpa mig
biljett.
Vet, O, bonddräng att jag återsåg dig på tåget. Men du sov på din randiga
kappsäck och jag tänkte: Väck icke västgöten som sover.
Vi voro då i Moholm. Han skulle ha stigit av vid Hallsberg.

A E H7 E7
Ett rullande inferno i tredje klassens vagn
A D H7 E
ett rullande inferno som kallas jultrafik
 G#7 A H7
Där finner jag min smala plats, invid en fetlagd man
E A H7 E
och en redig kärring med stort och burrigt hår

I Tumba somnar damen lutad mot min arm
där satt jag som förstenad, men som en gentleman
Och snälltåget det stönar, och stönar gör den karln
som tagit av sig skorna och stängt våran ventil

Så försöker man att vila, men vilan blev helt kort
Som orkestern snarka damen, snörvlade och pep

hon suckar och hon kvider, och armen domnar bort
Så reser sig den fete, men faller svimmad ner

Här tarvas lite vatten, säg finns det en karaff?
jag for ut i korridoren, men trampa på en ryss
som tappat ena skon, och ville ge mig straff:
"Umferschemde svenska jäkel, anamma fan i dig"

Så stapplar jag mig fram bland väskor och bagage
bland sovande och vakna av allehanda kön
och var jag sätter foten så kommer det ett krasch
men på en enslig hylla där låg ett handklaver

Jag började att spela "Söner av ett folk som blött
på Narvas hed, på Lep....sen hann jag inte mer
det rusar fram en herre som gormade och tjöt
och vrålar att det när "nåket smugglat i den bälg"

Trots mörker och och trots trängsel, jag tycker mig förnimma
ett fönster i min närhet där min blick kan titta ut
när jag flyttat på en låda och skrapat bort all imma:
Där ute är det månsken och nyfallen snö

10. Ett fikonlöv faller (en godnattsång)

A E A Asus4
Ett fikonlöv faller i en hand
F#m7 Bm7 E A
medan solen går ner vid Antibes strand
 F#m C#m D A
medan syrsorna spelar sin aftonnocturne
 Bm7 E A
det är skymning i juni vid Vallauris lagun

Natten blir färgad av vulkanernas jord
nu töms portvinsglasen vid caféernas bord
En katt och en fågel tycks mig leka tafatt
I den blankaste dyning säger vinden godnatt

Ett fikonlöv faller i min hand
som ett synligt tecken på ett osynligt band
månen stiger gulröd ur Liguriens hav
medan solen går ner och svarar god natt

Lite kort om sångerna:

1. **Violer och vind:** *Denna visa är baserad på Evert Taubes novell "Den gyllene åldern" (1952) vilken återfinnes i "Jag kommer från ett brusande hav". Här beskriver Taube sin barndom – i 5-årsåldern.*
2. **Nordväst en kvart nord** *Baserad på novellen "Nordväst en kvart nord" av Evert Taube, 1918 (Evert Taube diktar och berättar).*
3. **Här har Gudarna målat;** *är löst baserad på Evert Taubes novell "Genom Toscana, i mars 1921". Jag har dock tagit mig friheten att vidga scenariot lite.*
4. **Vintertid på Smögen** *Denna sång är baserad på flera av Taubes noveller.*
5. **Abborren i Kungälv** *"Tiden för Astri och Apollon" 1964 Texten är Taubes egen medan tonsättningen är min.*
6. **Najad av Arkadien / På färd med Najad** *Ur Strövtåg i Ranrike; I nöd och lust med "Najaden".*
7. **De drunknade sjömännens dag.** *Ur "Kom ut till stränderna" (kort stycke) ur boken; Jag kommer av ett brusande hav).*
8. **Don Salutios sista häst** *Baserad på novellen "Don Salustiano", 1918, av Evert Taube. Min tolkning följer Taubes text relativt noga, förutom en liten ändring av mannens namn och den sista strofen som är egenpåhittad - lite lyckligt slut har jag kostat på mig.*
9. **Jultrafik** *Detta är en mycket ovanlig text från Evert – vanligen brukar han skriva väl om sina medmänniskor, dock knappast här.*
10. **Ett fikonlöv faller (en godnattsång)** *Ur förordet till boken "Berättelser under ett fikonträd" 1959.*

